

Astronomická společnost Pardubice, o.s.

v DDM Delta
Gorkého 2658
530 02 Pardubice

IČ: 26549450

e-mail: ASPce@seznam.cz

Bankovní spojení: č.ú. 785796001/5500

Výroční zpráva Astronomické společnosti Pardubice, o.s.

za rok 2008

1. Administrativní údaje:

Název: Astronomická společnost Pardubice, o.s.

Sídlo: Gorkého 2658, Pardubice

IČ: 2654945

DIČ: CZ2654945

e-mail: aspce@seznam.cz

2. Stručná charakteristika

Astronomická společnost Pardubice, o.s., je občanským sdružením dle zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Již od svého vzniku v roce 2002 sdružuje zejména zájemce o astronomii, kosmonautiku a přírodní vědy obecně s cíli vzájemně prospěšnými i obecně prospěšnými. Na jedné straně je tak činnost společnosti zaměřena na vytváření možností pro rozvíjení a prohlubování zájmů členů, na straně druhé pak na popularizaci astronomie zejména činností ve spolupráci s Hvězdárnou barona Artura Krause při DDM Delta v Pardubicích.

3. Organizační struktura

Nejvyšším orgánem společnosti je její sjezd, který se schází zpravidla jedenkrát za rok a rozhoduje o všech zásadních otázkách společnosti. Činnost společnosti mezi sjezdy řídí Výkonný výbor, volený sjezdem. Navenek společnost jedná svým předsedou, který je volen výkonným výborem a zvoleného kandidáta pak ve funkci potvrzuje sjezd.

Po celý rok 2008 pracovaly orgány společnosti v následujícím složení:

Předseda: Martin Slezák

Místopředseda: Petr Musil

Výkonný výbor: Petr Musil, Martin Slezák, Jan Vodrážka

Sjezd společnosti se konal 7. března 2008 a k žádné změně v personálním obsazení orgánů společnosti na něm nedošlo.

4. Členská základna

V roce 2008 se podařilo zvrátit trend úbytku členů a členská základna se naopak rozrostla o mladé zájemce o astronomii, absolventy astronomických kroužků DDM Delta.

K 31. prosinci 2008 tak měla ASP celkem 13 členů. Seznam členů ke dni 31. prosince 2008 je přílohou této zprávy.

5. Vztahy s dalšími organizacemi

DDM Delta (Hvězdárna bar. Artura Krause při DDM Delta, dále HbAK)

Nejdůležitější partner ASP, podpora činnosti HbAK je primárním cílem ASP. Spolupráce probíhala v mezích smlouvy s DDM Delta bez větších problémů.

Česká astronomická společnost (ČAS)

Spolupráce s ČAS, jíž je ASP kolektivním členem, spočívala zejména v účasti na *Evropské noci vědců*.

Dále byly v rámci spolupráce s ČAS publikovány články a tisková prohlášení v rámci serveru ČAS www.astro.cz. Následuje výpis publikovaných článků za toto funkční období a výpis tiskových prohlášení (TP) ČAS, jejichž autory jsou členové ASP:

Jméno	Počet článků	Počet TP	Poznámka
Petr Horálek	29	3	Výpis článků: http://www.astro.cz/autor/71
Petr Komárek	2	0	Výpis článků: http://www.astro.cz/autor/1024

Významnou měrou se Petr Horálek a Petr Komárek zasadili o popularizaci zatmění Slunce 1. srpna 2008, a to hlavně propagací a populárními texty. ASP si vytyčila cíl spolupracovat s ČAS v následujících letech ještě hlouběji.

Marek Bálský a Martin Slezák pak spolupracovali s ČAS při její činnosti týkající se problematiky světelného znečištění, v uplynulém roce se jednalo zejména o přípravu osvětového letáku.

Astronomická společnost Hradec Králové (ASHK)

Někteří členové ASP se účastní pravidelného setkání ASHK vždy první sobotu v měsíci. Na těchto setkáních měl Petr Horálek 3 krátké příspěvky týkající se především meziplanetární hmoty. Petr Horálek též pravidelně přispíval svými články do královéhradeckého astronomického časopisu *Povětroň*. Někteří členové ASHK se pak zúčastnili akcí ASP (vltavíny, pozorování meteorického roje Leonid na Šerlichu atd.) a též vypomohli s přednáškovou činností na HbAK.

Společnost pro Meziplanetární hmotu (SMPH) a Jihočeská astronomická společnost (JIHOČAS)

S některými členy SMPH členové ASP jezdí do jižních Čech hledat tektity zvané vltavíny. Tyto tektity vznikly dopadem meteoritu do oblasti Bavorska před 14,5 miliony lety. Společně s Františkem Vaclíkem z JIHOČASu pak probíhá výzkum lokalit s cílem přesněji určit rozložení pádových a erozních polí. Spolupráce s JIHOČAS probíhala též na bázi korespondenční formy (oboustranné zasílání pravidelných věstníků; za ASP a HbAK to byla Baronesa, za JIHOČAS věstník Jihočas).

V rámci spolupráce s SMPH vydal Petr Horálek na serveru smph.astro.cz 11 článků a hlubší spolupráce pak spočívala v odesílání vizuálních pozorování komet a meteorů, pro což je SMPH jediným českým vyhodnocovacím střediskem.

Astronomický klub Pardubice (AKP)

Z iniciativy AKP byl na jaře uskutečněn společný výlet na bicyklech. Určitá spolupráce probíhá rovněž v přednáškové činnosti.

Expresní astronomické informace (EAI)

Spolupráce probíhá na bázi publikování článků (Petr Horálek) výměnou za propagaci pardubické hvězdárny potažmo ASP.

Český rozhlas Pardubice

Pro veřejnost hovořili v pořadu „Máme hosty“ Milan Halousek, Petr Horálek, Petr Komárek a Martin Slezák. Výpis výstupů v ČRo Pardubice lze najít na webu ASP. Na Aviatické pouti 1. a 2. června došlo k domluvě o prohloubení vzájemné propagační spolupráce.

6. Pravidelná činnost

a) Přednášková činnost:

V roce 2008 se uskutečnilo celkem sedm přednášek pro veřejnost, tedy každý měsíc kromě měsíců červen, červenec, srpen, září a prosinec. Přednášek se dařilo obsazovat zejména externími přednášejícími, přesto bez nepřiměřených nároků na finanční krytí. Optimální by bylo, aby se alespoň polovina přednášek dařila do budoucna obsadit členy společnosti.

Návštěvnost přednášek je stále poněkud nižší, než je cíl ASP, ale situace se mírně zlepšuje.

V roce 2008 se tedy uskutečnily tyto přednášky:

- 25. ledna:** Jak se měří vesmír; *Jan Mocek, AKP*
- 29. února:** První interkosmonaut (před 30ti roky na kosmodromu Bajkonur); *Milan Halousek, ASP*
- 28. března:** Extrasolární planety aneb jak se objevují planety u cizích hvězd; *Ondřej Pejcha, MFUK*
- 25. dubna:** Arizona – ráj cestovatelů a astronomů; *Pavel Chadima, ASHK*
- 30. května:** Krotitelé raket aneb začátky reaktivní techniky, *Jaroslav Vlk*
- 24. října:** Beseda s Karlem Pacnerem; *Milan Halousek, ASP*
- 28. listopadu:** Za zatměním Slunce do ruské velkozemě a pak dále do Mongolska; *Petr Horálek (ASP), Petr Komárek (HbAK a ASP), Petr Skalák (ČHMÚ), Jana Račáková a Jana Malíková*

7. Zajišťování pozorování pro veřejnost na hvězdárně

Astronomická společnost i nadále zajišťuje na Hvězdárně barona Artura Krause při DDM Delta v Pardubicích pozorování pro veřejnost v rozsahu 3x týdně od října do května, 1x týdně v červnu a v září a na objednávku v červenci a v srpnu. Služby při pozorování pro veřejnost se dařilo zajišťovat relativně bezproblémově, a to zejména díky postupnému zapojování nových členů, jakož i návratem některých členů ze studií zpět do Pardubic. Díky systematické propagaci i mimořádným propagačním akcím byl zaznamenán vzestup návštěvnosti. ASP trvale pracuje na zvyšování úrovně demonstrací, v uplynulém roce zejména rozšířením počtu populárně naučných audiovizuálních pořadů promítaných jako součást náhradního programu v případě nepříznivých pozorovacích podmínek. K prosinci roku 2008 má hvězdárna i tři vlastní pořady: „Turecko v září i ve stínu“ (cestopisný dokument; premiéra v květnu 2006 na setkání ASHK), „Kometa století“ (astronomický dokument, premiéra v březnu roku 2007 na setkání ASHK) a „Tajemná zatmění“ (premiéra bude v lednu roku 2009). Autorem je Petr Horálek a u dvou posledních pořadů též Adéla Šrutová. Poslední dva pořady vznikly též ve spolupráci s Evou Ženíškovou, hlasatelkou zpráv v rádiu OK. Petr Horálek připravuje na rok 2009 další film, a to cestopis o expedici do Ruska za zatměním Slunce. S přípravou mu pomůže Petr Komárek.

V rámci spolupráce s brněnskou a ostravskou hvězdárnou pak byly získány ještě další pořady, a to pro všechny věkové kategorie.

ASP bude nadále zvyšovat odbornou úroveň svých členů coby průvodců.

8. Další akce

a) Mimořádné pozorovací akce:

Zatmění Slunce (1. srpna):

Díky celostátním zájmu médií o tento úkaz (a díky nemalé snaze o propagaci tohoto úkazu z řad členů ASP) se podařilo dostatečně informovat veřejnost i o možnosti pozorování na hvězdárně a účast veřejnosti tak byla solidní (celkem cca 45 návštěvníků). Počasí umožnilo úkaz po většinu doby sledovat.

Zatmění Měsíce (16. srpna):

Vzhledem ke špatnému počasí se na hvězdárnu dostavilo pouze 8 návštěvníků, z nichž čtyři úkaz v ojedinělé proluce v oblačnosti spatřili, pro ostatní byl připraven náhradní program (krátký výklad, prohlídka hvězdárny, projekce umělé oblohy programem Stellarium).

Noc vědců (26. září):

Personální zajištění bylo dostatečné. Počasí bylo proměnlivé a zejména z počátku umožňovalo relativně nerušené pozorování noční oblohy. V době nepříznivého počasí bylo náhradou promítána umělá obloha pomocí programu Stellarium. Návštěvnost byla uspokojivá (cca 40 návštěvníků). Na konání akce získala ASP jednorázovou dotaci prostřednictvím ČAS od Evropské unie.

Zákryt Venuše Měsícem (1. prosince):

Díky výrazné propagaci akce (i audiovizuální ve spolupráci s brněnskou hvězdárnou) se i přes naprostou nepřízeň počasí na hvězdárnu dostavilo 6 návštěvníků. Byl jim promítnut krátký pořad o úkazu (autorem byl Petr Horálek při odborném dohledu Jiřího Duška a Pavla Gabzdyla z brněnské hvězdárny) a nabídnut další náhradní program.

b) Propagační akce:

Věda v ulicích u OC Grand (29. a 30. března):

Tradiční propagační akci se i tentokrát podařilo personálně obsadit. V sobotu 29. března se ukazovaly přenosné přístroje a činnost hvězdárny v prostoru naproti pojízdným schodům, v neděli 30. března přízeň počasí umožnila pozorování Slunce pro veřejnost před hlavním vchodem OC Grand. Bylo osloveno několik desítek zájemců z řad veřejnosti.

Věda v ulicích při Aviatické pouti v Pardubicích (1. a 2. června):

ASP využila konání Aviatické pouti k propagaci Hvězdárny barona Artura Krause a popularizační činnosti ASP mezi návštěvníky. Kromě samotné propagace bylo pro návštěvníky připraveno pozorování Slunce a nedalekých terénních útvarů. Aviatickou pouť navštívily asi 3000 návštěvníků a náš stánek více než desetina. Předpokládá se opakování akce i v příštích letech, neboť úspěch byl ze všech doposud pořádaných akcí podobného charakteru naprosto největší. Byla zde i navázána hlubší spolupráce s ČRo Pardubice v rámci výměnné propagace.

Beseda s žáky SPŠE a Technického Lycea v Pardubicích (28. listopadu):

Petr Horálek uspořádal besedu pro studenty střední školy, kde promítl film „Tajemná zatmění“ a upozornil žáky na blížící se Mezinárodní rok astronomie 2009. Také nabídl možnou spolupráci hvězdárny (potažmo ASP) se SPŠE Pardubice, která by spočívala jak návštěvách třídních kolektivů na hvězdárně v rámci výuky, tak ve využití hvězdárenské techniky ke středoškolským odborným činnostem (SOČ). Petr Horálek též přislíbil opakování Besedy na jaře roku 2009, kdy bude studentům představen i nový film o expedici za zatměním Slunce do Ruska.

c) Akce pro členy společnosti**Expedice za úplným zatměním Měsíce na Slovensko:**

Petr Horálek (ASP), Petr Komárek (ASP a HbAK) a Dalibor Hanžl (EAI) se vydali za velké pomoci Jana Vodrážky (ASP) až k městu Martin na Malou Fatru pozorovat poslední úplné zatmění Měsíce viditelné z našeho území do roku 2011. Pozorování bylo úspěšné. Fotogalerii si lze prohlédnout na webu Expresních astronomických informací, filmový i fotografický materiál byl dále využit k tvorbě filmu „Tajemná zatmění“.

Astrokola (18. – 23. srpna):

Tentokrát pojatá jako paprskovité výlety ze základny v Rojetíně, účastnilo se šest členů.

Sněžka (21. – 22. června):

Tradiční slunovratový výstup na Sněžku se konal 21. - 22. června za poněkud menší účasti než bylo v minulých letech obvyklé. Cílem bylo mj. pozorování nočních svítících oblaků (NLC), které v tuto noc nebyly. V druhé půli noci se zatáhlo, přesto bylo možné spatřit na pár okamžiků východ Slunce.

Ještěd (4. – 5. července):

Výstupu se účastnili: Petr Horálek, Martin Kantor, Petr Komárek, Barbora Mikulecká a Adéla Šrutová. Počasí přálo, byla pozorována konjunkce Saturnu s hvězdou Regulus a ráno krásný východ Slunce. Byl pořízen kvalitní videozáznam tohoto rozbřesku, jehož využití se plánuje v rámci tvorby popularizačních audiovizuálních pořadů pro veřejnost.

V. expedice SAROS za úplným zatměním Slunce do Ruska (24. července – 7. srpna):

Veleúspěšné expedice se účastnil Petr Horálek a Petr Komárek. Snažili se tak navázat na tradici, kterou založil Václav Knoll. Kromě úspěšného pozorování samotného úkazu bylo navázáno několik důležitých kontaktů ke spolupráci (hlavně na bázi přednáškové činnosti) a do ČR dovezeno mnoho kvalitního fotografického a filmového materiálu, ze kterého Petr Horálek bude vytvářet další film pro veřejnost na pardubické hvězdárně a pro demonstrátory v případě zataženého počasí.

II. Krausův pochod (27. prosince)

Druhého ročníku se účastnil Petr Horálek, Petr Komárek a Petr Musil. Kromě samotného tradičního pochodu přes hřeben od vrcholu Sněžky až k Liščí hoře byla pozorována Venuše na denní obloze.

Hledání vltavínů:

Petr Horálek a Petr Komárek zorganizovali celkem 6 expedic (3 na jaře a 3 na podzim), účast členů byla bohužel nízká. Za účasti členů SMPH, ASHK a JIHOČAS se podařilo vytipovat několik nejlepších lokalit a určit s jistotou oblast pádového pole v oblasti lokality Ločenice-Nesměň-Chlum.

d) Další akce:

„Indiánské prázdniny“ v Motole (11. června):

Členové ASP již tradičně zajistili astronomický program v rámci zábavného odpoledne pro děti ve Fakultní nemocnici Praha – Motol, a to v rámci programu „Indiánské prázdniny“, který každoročně pořádá Kid centrum Pardubice.

9. Pozorování členů

Činnost ASP podporuje v souladu s cíli ASP pozorování jednotlivých členů. Největších úspěchů v této oblasti dosahovali v roce 2008 již tradičně Petr Horálek, Petr Komárek a Pavel Štys.

Vizuální pozorování komet:

Petr Horálek za rok 2008 napozoroval vizuálně 6 komet, svá pozorování odeslal SMPH. V říjnu 2008 to bylo 5 let od prvního vizuálního pozorování. Za tu dobu napozoroval 21 komet a pořídil celkem 138 pozitivních vizuálních odhadů.

Vizuální pozorování meteorů:

V roce 2008 byly pozorovány dva hlavní roje – lednové Kvadrantidy a listopadové Leonidy. Do IMO zaslal svá pozorování jen Petr Horálek.

Úplné zatmění Měsíce 21. února 2008:

Ukázalo se, že šlo o nejjasnější zatmění Měsíce za uplynulou dekádu. Zemská atmosféra byla tak od roku 1991 (kdy vybuchla sopka Pinatubo) nejčistší. O expedici za pozorováním tohoto zatmění již byla řeč výše.

Úplné zatmění Slunce 1. srpna 2008:

Petr Komárek pořídil sérii digitálních fotografií, které pak byly poslány na zpracování Miloslavu Druckmüllerovi. Petr Horálek pořídil unikátní digitální videozáznam, který se v kompozici se snímkem M. Druckmüllera velmi blíží tomu, co vidí reálně lidské oko. Svě záběry hodlá použít při tvorbě dokumentárních filmů pro veřejnost.

Částečné zatmění Měsíce 16. srpna 2008:

Během pozorování, které pořídil Petr Horálek při své vlastní expedici do jižních Čech za jasným počasím, se na jižní části měsíčního kotouče (ponořeného 81 procenty v zemském stínu) projevila výrazná anomálie v zemském stínu. Po velmi podivných soumracích 31. a 31. srpna nad naším územím bylo zjištěno, že oba úkazy způsobil sopečný prach z aljašské sopky Kasatochi, která vybuchla 7. srpna 2008. Podivuhodné barevné soumraky byly pozorovány i během Krausova pochodu a stále trvají. Sopka vyvrhla do ovzduší přibližně 1,5 miliónů tun oxidu siřičitého.

Expedice STAR Chile 2008 (16. listopadu – 17. prosince):

Pavel Štys se zúčastnil mimořádně úspěšné expedice za absolutní tmou do Chile a pořídil zde mnoho kvalitních fotografií. Na jejich finální podobě teprve pracuje. V rámci této expedice se podařilo Daliboru Hanžlovi (EAI) objevit novu ve Velkém Magellanově mračnu.

10. Propagace a publikační činnost

Propagace činnosti ASP v uplynulém období pokračovala v obdobném rozsahu jako v minulém období. Oznámení o přednáškách vycházela až na pár výjimek pravidelně v Radničním zpravodaji, často se podařilo publikovat oznámení i do jiných sdělovacích prostředků jako jsou regionální noviny a rozhlas (především ČRo Pardubice).

K propagaci přispěly i jednorázové propagační akce (viz výše).

Kromě toho se podařilo realizovat několik výstupů v regionálním rozhlase a dokonce i celostátním rozhlase, resp. televizi.

Publikační činnost se omezila na psaní článků na internetových portálech (ČAS, Expresní astronomické informace, ASP, SMPH...), což zajišťují především Petr Horálek, Petr Komárek a Adéla Šrutová.

K propagaci slouží čtvrtletník HbAK Baronesa (již od roku 2003), který připravují členové ASP a již tradičně vycházel pravidelně vždy před započítím daného ročního období. Mimořádně rozsáhlé číslo pak vyšlo na léto 2008 a obsahovalo články o srpnových zatměních (autor Petr Horálek), baronu Krausovi a Janu Kašparovi (autor Petr Komárek) a o zrevidované knihovně ASP (autor Martin Slezák).

11. Hospodaření

Hospodaření společnosti bylo v roce 2008 v zásadě vyrovnané, neopakovala se mimořádná ztráta z roku 2007. Tato skutečnost souvisí zejména s tím, že společnost v roce 2008 oproti roku 2007 nepořádala žádné mimořádné akce s většími náklady (například seminář o světelném znečištění).

Výsledky hospodaření za rok 2008

Vybrané položky výsledovky		
Náklady	celkem	17 480,40 Kč
	z toho: na drobné zboží	10 323,50 Kč
	na cestovné	1 462,00 Kč
	na ostatní služby	4 755,00 Kč
	na poplatky z BÚ, poštovné	239,10 Kč
	na členské příspěvky	700,00 Kč
Výnosy	celkem	17 655,90 Kč
	z toho: z pořádání přednášek	1 955,00 Kč
	z prodeje drobného zboží	12 981,00 Kč
	z úroků	9,90 Kč
	z členských příspěvků	1 710,00 Kč
	z dotace	1 000,00 Kč
Hospodářský výsledek		175,50 Kč

Vybrané položky rozvahy k 31.12.2008		
Aktiva	celkem	13 190,61 Kč
	z toho: zboží na skladě	6 100,00 Kč
	hotovost v pokladně	1 359,70 Kč
	peníze na běžném účtu	5 730,91 Kč
Pasiva	celkem	13 190,61 Kč
	z toho: vlastní jmění	3 015,11 Kč
	hospodářský výsledek běžného období	175,50 Kč
	nerozdělený zisk z minulých let	10 000,00 Kč

Přílohy:

- Seznam členů k 31. prosinci 2008

Zpracovali dne 7. dubna 2009 Petr Horálek, Petr Musil a Martin Slezák